

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posilať predplatky, jako i dopisy do novin,
ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Kraj prez ktorý malý Ježiško musel zutekať.

Milí bratia a sestry! Drahí rodáci naši!

S láskyplným srdcom, a predsa s akousi tajnou bážňou zavítame k vám s našim časopisom, ktorý už na siedmy rok bojuje za práva ľudu kresťanského, a ktorý ako badáte pri tom, že úlohu svoju rezkým, jarým duchom koná, dnes jako znovunarodený mladý šuhaj aj dľa vonkajšku má česť sa Vám predstavíť. Či svojho priateľa vďačne vidíte? Či ho priviniete ku srdcu s takou láskou, s jakou sa on k vám hlási? Či nebudete sa stydeť za chyby a krehkosti jeho, tak, jako on sa nestydí za poroby ľudu svojho milovaného kresťanského? Či chcete byť jemu oddanými pomocníkmi a priateľmi, tak jako on s bezhraničnou oddanosťou stráži a bedlí nad osudom Vaším? Či zastanete si popri ňom v mocné rady s takou smelostou s jakou on vás všetkých — aj do toho najbiednejšieho z vás — v mocnú refaz spojiť chce? Či doprajú nám Nebesá v tomto novom roku povzbudiť vás, vytrhnúť vás z jarma otrockého žido-liberálneho kalvínsko-hazafického?

Ejhľa vážne otázky, nad ktorými rozmýšľame s bojazlivou nádejou, s trúchlým srdcom.

Ako rodič svoje milé dieťa s nádejou a boľasťou srdca, a predsa aj radosťou tajnou vystraža do sveta medzi cudzých ľudí, priateľských i nepriateľských, s takým citom posielamē milí naši rodáci aj my vám nášho a vášho Kresťana. Ako dobrý rodič po odchode milého dieťaťa klesá na kolená a boľastnými slzami utieka sa k Otcu Nebeskému prosiac za šťastie svojej krve vo svete a za ochranu a milosť Nebies; tak práve i my jedine v milosrdnom a spravедlivom Bohu zakladáme celú svoju nádej, k Nemu utiekame sa, by žehnal prácam statočným našim. I vyznáme sa, že nádej v nás začína zmocnieť a so dňa na deň ožíva.

Ožíva v nás nádej, lebo veď — buď Bohu chvála — vidíme že ľud dobrý náš začína porozumeť sňahám a túžbam našim bezzistným. Ožíva ona v nás, lebo ejhľa aj povedomie vaše milí rodáci začína ožívať. Ufáme si lepšej, bezpečnejšej budúcnosti, bo veď i ľud hýbať začína sa so svojich driemot. Ba očakávame milú skvelú budúcnosť od dobroty Božskej, bo veď sme si povedomí, že s telom-dušou, dňom a nocou pracujeme

za Boha a za vlasť do posledného vzdychu života tuzemského.

Áno, my sme si o tom dnes až do krvi presvedčení, že naše práva musejú a musejú zviťazif.

Avšak milí rodáci naši, aj vy máte tu vážnu povinnosť. Aj vy máte srdce k svojim, aj vás musí kn činnej práci nútiť za náš časopis to povedomie, že len sjednotené sily naše a vaše budú v stave zdarne chytiť sa do zburácania obrovských modlý židovsko-kalvínsko-liberálnych, ktoré sú: bezbožné násilia a shabanie práv občianských, bezbožné množenie fiarch, a bezbožnosť všeobecná celého života verejného.

Myslíme si, že dnes už zbytočné by bolo dokazovať nesmiernu váhu tlače, zvlášte časopisecstva. O tom pochybovať v dnešnej dobe nik nesmie, a keby aj nemal inej skusenosti ako tú, ktorú mu práve náš časopis poskytuje. Veď nemožno zatajiť, že akonáhle »Kresťan« začal vychodiť, hned polepšili sa pomery na mnohých stranách až na podiv. I prihlásili sa mnohí k nám, a zvlášte duchovenstvo nachádzalo v rozširovaní Kresťana nový priestor svojim úlohám dobre pochopujúc, že ak volačo, nuž nadovšetko časopis ľudový v kresťanskom smysle písaný je mocnou podporou pre jejich námahy. Tak stalo sa že jednotliví horlivci z duchovenstva obetovali všetko, aby 10, 20 ba aj 40 čísiel zdarma mohli ľudu svojmu veriacemu do ruky dať.

Boli to ovšem krásne časy znovunarodenia ubiedeného ľudu nášho, keď následkom spomenutej horlivosti jednotlivcov časopis náš v asi 10.000 výtiskoch chodil hlásať kresťanstva zásady! Žiaľ Bohu, že nielen nádejne zveladenie časopisu vystalo, ba naopak, klesnutie predplatiteľov dokazovalo nám, že duševná poroba nášho ľudu je v tak hroznom stupni pokročilosti, že tuším ak len dobrý Pán Boh nesmiluje sa nad nami, nuž ľudské sily a namáhanie musejú ostať bez všetkého zdaru, a opustený ľud pôjde si pomaly k hrobu úplného zničenia.

My ale nechceme traťiť nádej v polepšeníu sa týchto smutných pomerov. My nemôžeme veriť, že by dovoleno bolo komukolvek so založenými rukama chladnokrevne pominúť nad hynutím vlasteneckého ľudu hornouhorského. My prosíme Prozretedelnosť Božiu každodenne o to, by počet horlivcov vašich rozmnožil sa tak, že by

už v krátkom čase mohli sme vám sdeliť radostnú zvesť: že ľud kam dial viac ožíva, svojich poznáva, za budúcnosť svoju a dietok, potomkov svojich dal sa do práce, by polozenie najlepšieho vodcu svojho Kresťana na večné veky zabezpečil.

Nuž drahí rodáci naši, ako povedáme, od vás samých závisí budúcnosť vášho milého časopisu a s tým aj budúcnosť vašich potomkov! I preto v mene Pána Ježiša obraciam sa ku všetkým našim bratom a sestram s privolávaním tej prosby: kto za pravdu horí, kto je kresťan, komu náš časopis zodpovie; konaj každý čo ti je možno, aby nás pribúlo, aby vzrastal počet náš tak mocne, že by nepriateľské útoky na nás a na vás na vždy sa zmarili.

E. S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ustálenie kvoty. V posledný deň minulého roka úradné časopisy tak rakúske ako maďarske sdelujú riešenie kvotovej záležitosti slovom Jeho Veličenstva. Osнова toho znie takto:

Milý Széll! Ponevác zákonitě zastupiteľstvá krajín koruny uhorskej a krajín ríšskych stranivá pomer dľa ktorého ku výdavkom spoločných záležitostí prispieť majú v smysle §§ 19, 20 a 21 (§ 3. R. G. Bl. zákona rakúskeho z roka 1867) neustálily sa: otázku výdavkov na spoločné záležitosti na základe § 21-ho spomenutého zákona, a na čas prvých šesť mesiacov roku 1900 tak riešim, aby z výdavkov spoločných záležitostí krajiny uhorskej koruny 33 ³/₄₉ 0/0, a krajiny ríšskej rady 66 ⁴⁶/₄₉ 0/0 znášaly.

Poručim Vám, aby ste toto na verejnosť dal.

Dano vo Viedni dňa 30-ho decembra r. 1899.

Okrem tohoto riešenia, vydal Jeho Veličenstvo nariadenia týkajúce sa prienosu potravných daní. V smysle tohoto nariadenia majú sa potravné daňe vzájomne pri navrátiť s obúch strán; totiž za články ktoré ku nám dovezené budú vyplatí potravné dane Rakúsko nám, a my zase Rakúšanom za také články ktoré od nás do Rakús odvážane budú.

Nariadenie toto sfahuje sa na potravné články: petrolej, lieh, (špiritus) pivo a cukor.

Novoročné pozdravenia politických strán. Ako známo je, politické stránky z príležitosti nového roku pozdravujú svojich vodcov, a v týchto pozdraveniach obyčajne podávajú verejnosti svoj politický program. My o stránkach iných sa nestaráme, ale za pozoruhodné

a vážne musíme uznávať tie reči, ktoré Ján Molnár predseda strany ľudovej a gr. Ferdinand Zichy, vodca tejže povedali.

Ján Molnár prelát pozdraviac starého vodcu nášho grófa Ferdinanda Zichy-ho predvošetkým uprimnej radosti svojej dal výraz nad tým, že milosť božia dopriala nám dožiť šťastlive deň 70-tých narodenín milovaného vodcu. Poukázal potom na pomery politicke a tvrdil že ačkoľvek ľudovej strane podarilo sa šťastlive zničiť násilníckú stranu Bánffyho, ešte aj dnes pod kormidlom spravdivejšej vlády na nás veľké úlohy čakajú, lebo to čo docielili sme, požiadavkam našim ani zďaleka nezodpovie. Ubezpečil dojatého grófa starca, že pod vodcovstvom jeho svorne v bratskej činnosti chcejú zotrávať v neprestajnom boji za práva ľudu kresťanského, a za daromné upodozrievanie vyhlásil mienku daktorých nepriateľov, ktorý osmelili sa tvrdiť, že strana ľudová hladí spojiť sa s liberálmi. Že nenapádame — hovorí — Szélla tak ako Bánffyho, tomu jedinou príčinou je, že obávame sa aby po jeho padnutí starodávny liberálny duch zase z mrtvých nevstal.

Gróf Ferdinand Zichy, v jeho obširnej odpovede zaberá sa zvlášte s otázkou volieb a prizvukoval, že nový zákon volebný nepodáva nám žiadnej dostatočnej záruky v ohľade tomto. No dôveruje v milosť Boha všemohúceho, v povzbudenom duchu kresťanstva už aj v triedách inteligentných, že vytrvanlivý boj ľudovej strany dosiahne želaného zdaru.

Obežné nariadenie ministra predsedu. V tomto roku všetkých voličov z novu popisú. Aby tým všeliakým prechmatom falošným pri popisovaní už raz koniec sa urobil, prísno nakladá ministerpredseda Széll všetkým právomocnostiam, pod farchou prísnej zodpovednosti, aby sa popisy dľa smyslu nového zákona riadne, spravdive a bez všetkého stranníctva vybavili. Hlas celý tohoto obežníka je skutočne taký, že nedá sa pochybovať o poctivom úmysle jeho, ale kto zná pomery v stoličných výboroch nuž ten ani o tom nepochybuje, že poctivosť zase len nepride k platnosti pri popisoch voličov. — Ale treba by bolo našim nesvedomitým a svevoľným pánom na päty stúpať. Voličia, a zvlášte vy vodcovia chraňte si práva svoje!

Vojna v južnej Afrike. Angličania sa predsa dožili konečne akéhosi víťazstva, ale sa nevie doposiaľ určite v čom to celé víťazstvo vlastne záleží. Krátke zprávy o tejto veci len tolko hovoria, že plukovník French zaujal mesto Koleszberg.

S druhej strany ale idú chýry, že Buller po utrpenej porážke obklúčený síc Búrimi, 30-ho decembra dvakrát chcel napadnúť Búrov, a obadva kráť utrpel zase porážku. Čo sa týče víťazstva Angličanov pri Koleszbergu zprávy nám sdelujú, že Búri už vopred vytiahli z mesta tohoto, tak že Angličania už len do prázdneho mesta strielali, a zaujali ho bez všetkého odporu.

Myšlienky na konci stoloetia.

Prednáška, ktorú v kat. kruhu v Žiline dňa 29. okt. držal: J. Buday.

Nebolo stoloetia, jemuž by sa bolo dostalo štedrejších darov, ktoré však by bolo zastihlo zároveň i boľastnejšie sklamanie, jako stoloetie naše. Žiadny vek nevyznačil sa veľkolepejšími a neočakávanejšími vynálezmi v oboru vied, avšak žiadny nevidel tiež hroznejších priepastí sa roztvárať, jako stoloetie naše. Na žiadny vek nedoliehalo tak prudké pokušenie nechať sa omámiť, ba opojiť vlastnou veľkosťou a slávou; avšak ani za najšťastnejších dňov nepodarilo sa mu túžob svojích ukojiť; žiadny vek toho tak nezkúsil, ako stoloetie naše.

Čo tu víťazství, čo svobod občanských, politických, socialných, čo úspechov výmluvnosti, spraviednosti, rozumu! Železnými dráhami a parolodmi prestaly vzdálenosti sveta, telegrafy prenášajú báječnou rýchlosťou naše myšlienky, naše slová; strmé vrchy prelomené a priechod nimi vydobitý; fysika, chemia, geologia odhalily nové svety, o nichž predkovia naši ani netušili, kdežto historia, filologia, jazykozpyt zjavily svety z dób dávno minulých. Veci nemožné staly na snadnými, podivuhodné všednými. Také je naše stoloetie. Prečo nebolo, prečo neni tiež najšťastlivejšie? Čo mu chýbalo, čo chýbi? — Boh.

Tento nedostatok nevyňahradil rozum ľudský, ani výmluvnosť, ani sláva, ani veda. Všeliaké majstrovské diela moderného ducha označené sú známkou neúplnosti, nedokonálosti, ba smutku. Naše stoloetie je v srdci ranené, nemocné. Kláti sa, nemá pokoja, k ľudu.

Užito zaiste mnoho prostriedkov na umiernenie onoho nepokoja, užito kde jakej socialnej theorie; ale práve týmto premnohými prostriedkami nepokoj len pribýval. Šťastie, ktoré sa stoloetiu nášmu nedostáva a ktoré len v Bohu ľzä náleznuť, ztratené žriedlo zlatého veku, raj, myslelo naše stoloetie, že nálezne len vo vedách, len v hlbokom ponorovaní do lona zemského. Čo nedala zem dnes, úfano, že dá zajtra; čo nedala jednotlivcovi, toho sa nazdalo veškerenstvo. Márna námaha! Prehrabte si zem, prekopajte si zem, jako chcete, nemôže vám dať, čo nemá. Dychtivosť človeka po pravde, po čnosti, jeho nádej, jeho túžba po nekonečnom sú príliš veľké, než aby ich bolo možno ukojiť bez Boha.

Možno rieknúť, že kresťanstvom nabýly duše širokosti, jakej za staroveku pohanského nikdy nemaly; do-svedčujú toto naše dňi, keď ľudia olúpení o vedomie prítomnosti Božej, ktorá im kedysi dodávala pravej veľkosti, olúpení o ono vedomie, pocítili muky veľké, nevysloviteľné. S jednej strany pokrok svedomia, sošľachtenie citov, vzrost obrazo-tvornosti, nádej neskončenej radosti — s druhej strany sprostý život, nestálosť prítomnosti, ťažká starosť o budúcnosť, to všetko zplodilo v najšľachetnejších dušiach trpkosť a sklamanie.

Vidzme, jako sú otrasené spoločenské základy, jako sa všetko kolísa, zmieta jako loď na búrnom mori! Čti-hodné zásady práva a mravnosti, ktoréto sa majú ku spoločenskému rádu, jako zem k budovám na nej sto-

jácim, večné zásady, ktoré Boh povýšil nad všeliaké rozumovanie ľudské, zásady samozrejme, zásady vlast-níctva, rodiny, autority, ztrhnuté sú od pochybovačov do prúdu ľudskej nestálosti, ba rúhavy sú upierané, všetkou silou o jejích odstránenie sa usilujú.

Čo posiaľ vyhlasovalo poctivé zákonodarstvo, mo-rálka, náboženstvo všetkých národov zločinom, to včul nazývane je pokrokom. Otraseo je vierou, otraseno po-vinnosťami jednotlivcov, otraseno základnými princípmy ľudskeho smýšľania, nešetreno základov filosofie, nedbano logiky; po všetkom šľapú ľahkomyselni, smeli, vášnivi dobrodruhovia.

Ký div, že z tohoto chaosu i z tejto nešťastnej smie-šaniny zrodila sa divoká, nebezpečná spoločnosť ľudí, ktorá chce podvrátiť a zvaliť všetok poriadok? Veru, bolo by nám do zúfania o budúcnosť, keby sme nemali náboženstvo a jeho nezvratných právd, ktoré práve tak nevyvráti žiadna prudká búra, jako márne je búracanie vetru proti mohútneomu dubu veľikánu. Donúteno mno-hými pohromami soznalo naše stoloetie, že, jako je Boh potrebný duše jednotlivcovi, tak je potrebný i národom, soznalo, že náboženstvo z krásy nič neutratiť. Aby ne-zaostalo stoloetie naše za pokrokom vied, mnoho zmien podstúpilo; zmenená je historia, zmenené vyučovanie, zmenený priemysel, zmenený obchod, zmenené váleč-níctvo: mnoho, premnoho zmien; len náboženstvo sa nezmenilo; i nepriatelia sa divili tejto stálosti.

Slávny protestant Maculay vyznáva a nezapiera: »Cirkev katolícka videla vznik všetkých včulajších vlád-nych foriem a smelo možno riecť, že uvidí i ich koniec«.

Cirkev však obracia na seba zraký nie len svojou nezbornosťou, ale i svojou blahodatnou pôsobnosťou, jakou povždy ľudstvo zachránila.

Jako sme kedysi v pustých dobách stáhovania naro-dov videli cirkev, že ona do záhybov svojho rúcha pečlivo sbierala poklady literatúry, umenia, vied a ukrývala ich v posvätných priestoroch kláštorných, aby ich po čase ľud-stvu opäť vydala, tak vidíme i za našich dňov tým zra-čitejšie, že jedine cirkev zachováva konservatívne zá-sady, ktoré výlučne môžu ľudstvo zachrániť; zachováva ona úctu k vrchnosti, rozumné obmedzenie svobody, po-vinnosť poslušnosti, odveké zákony sporiadaného života rodinného, zákony majetku.

Niesú-li zásady tieto na výsosť potrebné? Možno-li bez nich žiť? A kto im môže dnes vydobíť platnosti? Zdáliz filosofia? Policia? Vojsko? Snáď myslí kto, že bez oných zásad príde jednomierný pokoj, mier, blahobyt a riadne pomery spoločenské?

Zaiste naše pomery v mnohom sú podobné hroznej dobe, keď zachvátilo hriešné ľudstvo strašná potopa sveta. Smutné a bóľné sú tehdašie slová Boha: »Vyhľadím človeka, ktorého som stvoril zo zeme«. (I. Mojž. 6. 7.) Bola mnohá zlosť ľudská na zemi a všetko smýšľanie srdeca náchylné bolo ku zlému. Len Noe a rodina jeho, jediní to spravodliví, zo všetkého množstva nálezli milosť pred Bohom. Čím búrnejšie prúdily vlny vód, tým vyšej vznázala sa archa Noemova. »Rozmnožené sú vody a vy-

zdvihly koráb hore od zeme«, hovorí sv. písmo (Ibid. 17.). Všetko hynulo, len archa nepodstúpila škody.

Zdaliž tu nespatrijeme obraz cirkve a osúdob náboženstva v XIX. storočí? Čo tu vialo búrných vetrov, čo divých vln sa dvýhalo? A čo činila cirkev, čo činilo náboženstvo? »Multiplicatae sunt aquae et elevaverunt arcam in sublime. — Rozmnožené sú vody a vyzdvihly koráb hore od zeme«. Vznášala sa cirkev nado všetky tie búry, ktoré ofrášaly pevnými trónmi pozemským, vznášala sa a pečlivo chránila v lone svojom zásady čnosti, ktoré sú nezbytnou podmienkou blaha ľudského; chránila ich, chovala ich v lone svojom, aby ich v príhodný čas opäť ľudstvu vrátila.

Smutné sú časy, avšak máme prostriedok na ich polepšenie. S jednej strany rozrušená spoločnosť ľudská, otrávená a pobúrená základy, sklúčená a puste srdcia; s druhej strany náboženstvo, ktoré v zkúškach a v protivenstvách velebným sa javí, na čele má znamenie, mieru, rukama podáva nehynúcu nádej a božskú útechu. Nože, čo iného treba, než podať nemocnému ližičku, plnú blahým a záchranným liekom. Ovšem, storočie naše sa ešte vzpiera ližičke tejto, pohrdá ňou; ale darmo sa unuje, aby vymyslelo a našlo liek iný, nežli kresťanstvo.

Kresťanstvom vstúpený je do ľudstva strom, ktorému není rovného. Že založil Boh kresťanstvo pre všetky duše ľudské, akokoľvek rozmanitej schopnosti, pre všetky veky, pre všetky miesta, opatril ho tiež primeraným pôvabom, prepestrým pôvabom. Základy jeho spočívajú v dávnych predávných veciach, opierajú sa o sväté proroctvá a všemohúce zázraky. Božskými rozmermi budoval Boh kresťanstvo; tisíce cesty tam vedú: široké, majestátne, rovné hradske i úzke chodníky, stezky; zo všetkých strán možno do kresťanstva vstúpiť: modlitbou, štúdiom, vedou, poesiou, láskou, čistotou života, radosťou, ale zvlášte boľastou. Kto počtívou cestou vchádza doň, už viac nevychádza; ukojil najvrúcejšie svoje túžby. Toto je zaiste div tej božskej stavby, že ačkoľvek má závažné rozmery, predsa prispôbená je duši ľudskej, není jej jarmom, nepohodlnou farchou, ale ľúbežnou kolískou, bezpečným útlkom, stánom najčistejšej radosť, sladkej útechy a krásy. Obe od Boha navzájom sú stvorené: duša pre chrám kresťanstva, tento zase pre dušu; a aby sa tam duša ľúbilo, i duša i chrám sú spojené preľúbežnou harmoniou.

Kresťanstvo a duša práve tak sú harmoniou spojené, jako iné veľké tvory, ktoré nám Boh v našej krátkej púti pozemskej doprál byť bezpečnými oporami a utočisťami a síce príroda a rodina.

Príroda súc dielom Bóžím, ma Boží ráz, a súc pre nás ľudí stvorená, má i naše charakteristické známky. Nesmiernosť prírody, ohromnosť mora, strmá výška vrchov, nehynúci prúd života — zdaliž to niesú stopy velebnosti Božej a všemohúceho Tvorca? A z druhej strany: zdaliž nás neupomína na náš osúd listie, ktoré práve včul v jeseni tak padá zo stromov, jako prchajú naše snivé túžby? Kvietko, ktoré vädne, jako hodiny nášho života?

Toto možno riecť i o rodine. Spatrijeme tu trojicu

— otca, matku, dieťa — v jednote, plodnosť v láske a láskou, zákony nezmeniteľné a tajomstváplné; všetko dýcha prítomnosťou Božou, všetko je odlesk velebnosti Božej. A z druhej strany, kto by nevedel, jak prirodzená je rodina srdcu ľudskému, jako z útrobov jeho vzniká!

Boh, duša ľudská, príroda, rodina, kresťanstvo — všade a všade harmonia. Toť máte slasť osvieteného kresťana. Kto by nevyznal s Tertullianom, so spisovateľom kresťanským z tretieho storočia: Anima humana naturaliter christiana, t. jest, že človek už svojou prirodzenosťou je kresťanom. Jaká je teda pošetilosť zavrňovať beh prirodzenosti ľudskej najprimeranejši, jaká márna snaha nájsť lepší liek nad kresťanstvo. Má ešte i naďalej nevera a neznajbožstvo pustošiť rozum a srdce jednotlivcov, znesväcovať svätinu rodiny, mrzačiť celú spoločnosť?

Keď už jednotlivec pocíti veľkú pohromu z neznajbožstva, keď už rodina zubožená je neverou, čo máme povedať o spoločnosti?

Kde viac Boha zapotrebi, nežli v spoločnosti. On je jej staviteľom, jej základom, jej podielom. Tohto si je nevera dobre vedomá; preto všetkou silou oboruje sa na spoločnosť; nielen že odoprela božský pôvod spoločnosti, nielen že v praxi vylúčila Boha z občanského a politického života, nielen že vymazala meno Božie zo zákonníka, neuznávajúc Božiu autoritu, — nielen že to všetko spáchala nevera, ona sa i o to usiluje, aby odstránila Boha i z viery a mravov národa, aby to vypúdila z duše verejného života. Podľa modernej nevery netreba boháčovi viazať sa morálkou, mravovedou, jako morálke netreba sa viazať náboženstvom, moderná nevera zatemňuje a v trpkosť obracia všeliaké otázky národohospodárske, nerozumie počtívemu užívaniu peňazí, nerozumie mzde, nezná pravý pomer medzi pracodajcom a pracovníkom. Čoho iného možno očakávať od tohoto nesmyselného nerozumu než rozpadnutie spoločnosti ľudskej.

Zaslepenosť táto tak sa zmahá, že trebárs i inteligentní a ináčce vážení mužovia, ktorí v Boha veria, niako neprekážajú, aby bol Boh zo spoločnosti vylúčený, ba nielen, že neprekážajú, ale o to sa ešte i pričiňujú; otvárajú Bohu dvere svedomia jednotlivcovho, otvárajú mu i dvere rodinného života, avšak dvere verejného života docela mu zavierajú.

To však nerozvažíte činia, lebo spoločnosť podstatne a nütne spočívá na Bohu; v ňom, jedine v ňom má ideu svrhovanej moci, ideu spravodlnosti a práva, ideu ľudskej svobody a zodpovednosti, ideu ceny a neporušiteľnosti duše, ideu poslušnosti, povinnosti, obetovavosti a čnosti. Bez Boha není socialnej spravodlnosti, není vlastneckej vernosti. Odmysli si Boha a spoločnosť je nastavané kamenie bez malty, je bláznivá socha, ktorá zahodila podstavec a leží na holej zemi.

Bez Boha a náboženstva, nielen že sa nedostáva základu právam, sankcie povinnosti, príčiny obetiam, ale nedostáva sa ani úzdy náruživostiam. Veľký národ — veľká, majestátna budova; ale jak vrtká nekrotí-li

Boh náruživosti. S obdivom hľadím na dve veci na svete : na ostrov uprostried búrneho oceanu a na štát uprostried náruživosti ľudských. Vlny dorážajú na ostrov a odrážajú sa, vzpínajú sa, divoko hučia, ale celý ostrov naraz nepokrijú, nepohltia. Náruživosti dorážajú na štát, náruživosti boháčov, chudoby, poddaných vladárov, pýcha, závisť, ctižiadosť, lakomosť; divé vlny prúdia zúria; ale konečne tichnu a miznú. Prečo? Boh je tu, Boh bydlí v srdciach ľudských, Boh nebeskou nádejou mierni vášne ľudské, mierni utrpenie a boľasť.

Boľasť! Ešte nenašli na širokom svete spoločnosť bez boľasť, bez utrpenia, bez obety. Vidzme obeť roľníkovu, vidzme ho, jako v potu tváří brázdí tvrdú zem! Bez potu, bez obety není chleba, není vína, není fisického života. Vidzme obeť baníkovu, sostupuje do hlbín zeme, aby tam nakoristil jej pokladov, ináč nemáme uhliá, nemáme kovov, nemožný je život priemyslový. Vidzme obeť úradníka poštovného, telegrafného, železničného; bďie, čo my spíme, ináč není života kommunikačného. Vidzme obeť vojnovu; trpí a umiera za nás. Vidzme obeť kňazovu, zriekol sa blažeností života rodinného, zriekol sa statkov pozemských, aby sme my obklopení toľkými strasťami, protivenstvami, bojmi neztratili pravú otčinu, nebe, Boha. Vidzme obeť svedomitých úradov, učiteľov, lekárov, atd. Toť je spoločnosť ľudská. Šťava, ktorá prúdi týmto velostromom je šťava obetivavosti; krv, ktorá hýbe srdcom spoločnosti, je obeť a sebazaprenie. Preto musí v nej byť Boh jediný, princíp obety, pretože len on môže ju primerane odmeniť.

Čím účinnější Boh bytuje vo spoločnosti, čím viac šetrí jeho vôľu, jakožto základ zákonov a súkromného života mravného, tým bezpečnější je poriadok a pokoj, tým ušľachtilejší skvíta vzdelanosť. Toť pravý a prirodzený stav spoločnosti; náboženstvo jest jej nezbytnou podporou, nezbytným základom. Tanú mi tu na mysli slová sv. Petra, s ktorými, uzdraviac od narodenia chromého a preto postavený súc pred radu židovskú, ospravedlnil svoj skutok, riekajúc: »V mene Pána našého Ježiša Nazaretského, ktorého ste vy ukryžovali, jehož Boh skriesil z mrtvých, skrze toho stojí tento pred vami zdravý. Tento je kameň, ktorý zavržený jest od vás staviteľov, ktorý však učiněný je hlavou uhelnou, a není v žiadnom inom spasenie«. (Skut. apošt. 4. 9. 10.). Pomyslime si, že onen človek, predtým chorý, včul uzdravený, predstavuje celú spoločnosť.

Kto neuznáva pre spoločnosť ľudskú potrebnú obetivavosť, uvrhne spoločnosť do prúdu sobeckého požitkářstva; tertium non datur; sú-li boháči sobecký pachtiači za požitkami, zkazia sa; zachcú-li sa požitky chudobe, zbúri sa a spôsobí revoluciu; má-li však i boháč i chudobný byť nadehnutý duchom obetivavosti, není iného prostriedku než náboženstvo.

Márna je snaha tých, ktorí chcjú miesto náboženstva vypestovať ducha obetivavosti vyhlasovaním tak zvaných spoločenských záujmov, ktorým vraj treba podriadit záujmy osobné. Možno, že by toho bol schopný kde-tu nejaký velikán a to na chvíľu; aby sa však pre spoločenské záujmy vždy a vždy obetoval, aby sa s tejsze príčiny obetovaly celé množstva ľudu je nemožno. Není-li nesmrteľnej nádeje, márne sú všetky pozemské záujmy; povinnosť musí mať vyššiu sankciu; není povinností, není-li svedomia; jaké je však svedomie bez Boha?

Kto vynahradzuje bohumilú obetivavosť spoločenskými záujmami, narobí z ľudu sebeckých špekulantov, ktorí vždy budú vypočítavať z čoho im kynie väčší zisk: zdálíž z poslušnosti alebo z neposlušnosti ku zákonom; narobí ľudí bezcharakterných, není-li priam anarchistov.

I vziatie je utočistie k inému surrogatu — ku cti. Ovšem vznešená je česť človeka, v ktorého srdci bydlí Boh, ktorého duša plná je láskou k Bohu; avšak česť bez Boha je zvädlým kvietkom; česť bez poctivého svedomia je bezvýznamné slovo. Len povážme, čo mravných ničomností natrapí mnohý »čestný« muž, a predsa sa teší cti, u ľudí takých, ktorí sú ako on. Zostáva »čestným« mužom, trebárs i k nevernosti zviadol manželku svojho priateľa, trebárs i stá tisíce zpreneveril z peňazí ubohých sirôt a vdov, trebárs sa povaluje v bahne nečistoty, trebárs i svoj mrzký život skončí samovraždou.

Mohli by sme mluviť ešte o iných surrogatoch, myslíme však, že dostatočne je ukázano, že mimo Boha, mimo náboženstva není žiadnej pohnutky, ktorá by udržovala celú spoločnosť v poslušnosti, v práci, v úcte ku zákonom, v trepezlivosti, v seba zaprení, v čnosti. Preto každý slachetný človek z tej duši musí si priať, a všetkou silou musí sa pričiniť, aby Bohu opäť bolo dane čestné miesto v zákonoch, v mravoch ľudu, vo všeliakom sriadení socialnom, ináč nečakajme žiaduceho pokoja, ale hrozme sa, že po čase zmiznú i trosky poriadku, ktorých sa ešte zúfale držíme.

Takto sudia všetci poctiví a bedliví pozorovatelia nášho stoločia, tak sudil slovutný biskup francuzký Bougaut i český spisovateľ Janovský z ktorých spisov sme tieto myšlienky upriadli.

BESEDNICA.

K narodeniu Spasitel'a.

Slyšte kmeny, čujte zeme,
čo sa stalo v Betleheme.
Panna krásna, deva čistá
porodila pacholiatko,
utešené Jezuliatko,
Spasitel'a sveta, Krista.
Vzišla, skmitla jasná hviezda,
čo rozptýli chmúr, tmí hniezda.

Vzklíčil, vzpučil lúby kvietok,
milovateľ vône ctností,
laliovej nevinnosti,
rajských duší, pekných dietok.

Vzniknul vrúcný hlasáč lásky
osvoboditeľ národ našský,
ľud otroctva, biedy, vzdychov.
Prišiel zdrť drsné jarmo,
spupné planstvie stíšil larmo
rukou nežnou, rukou tichou.

Vzkrsnul priateľ mieru, kludu
šlachťi vrstvy hriechu, bludu,
pravdy skytnúť, mravu paše.
Vkročil lekár, radca divný,
pán rozdával dary, hrivny,
rozkoš, pomoc, blaho naše.

Radujme sa, veselme sa
tvory dolín, vrchov, lesa!
Sláva Bohu na vysosti,
pokoj tlumom, požehnanie!
Duch Ježiška ať vždy vanie
útrob našich v hlbokosti.

Di. P.

Druhá kukučka v sedliackom hniezde.

Sú gazdovské domy, kde gazda pilno pracuje, a žena jeho pilná je vo vedení prác domácich, a aj deti sú dobré, podarené; veľmi skrovno žijú, ani len v deň sviatočný nepríde kúsok mäsa na stôl, a do krčiem sa tiež nechodí. A predsa títo ľudkovia nijak nemôžu napred, lež idú vždy dolu vodou. Žena sa trápi, sodiera, deti od zlej chôvy bledé vyzierajú, ako by choré boli, a vždy sú vysípané a obsypané vredami, chrastami pre zlú krv, a muž tak pachtivo behá, robí so svojimi chudými kosťami, ako by sa jašil. Nuž v čom teda je chyba a kde väzí škoda? To tebe ja chcem povedať: kukučka do toho domu zniesla strieborné vajce, a keď sa vyklulo, nuž vták potom rastnul, so dňa na deň viac sozral, a nič nenechal pre ostatných. A ja sa stavím s tebou, že ty uhádneš kto táto kukučka je v tvojom hniezde?

To je úžerník, už či pokrstený a či nepokrstený, alebo červivý katolík, alebo bez viery dľa novej módy a zákonov: to na jedno výnde!

Keď takýto človek — úžerník vyňuchal, vypátral takú rodinu, ktorá nemôže daňe, poplatky a iné peňažité povinnosti, alebo zanedbané úroky zplácať, a preto blízko je tomu, že bude prinútená rolky svoje a domek svoj odpredať: nuž úžerník sa hneď tu ukáže ako kukučka. A čo potom robí tento schopný učen živého satanáša? On to práve tak robí, ako jeho majster, to jest, on upotrebí núdzu jedného človeka, nie aby skutok milosrdenstva, ale skutok ukrutnosti urobil a vykonal, aby utisnutému stranok okolo krku otočil, a ho zaň vliekol, dlávil a škrtil ako netrzeplivý tovaryš mäsiarsky to s teliatkom robí. — Pravda je síce, že úžerník dušu nechce, lebo on

ani o svoju vlastnú sa nestará, ale on chce tvoj majetok, a čo ku tomu patrí.

Keď on tebe len jeden toliar požičia, tak tento toliar je už to kukučkiné vajce, ktoré on do tvojho hniezda položil. Peniaz ten, alebo peniaze sedia tichúčko, a strašno mnoho sožerú: totižto interesse za interesami, a o mnoho viac, ako zákonami dovoleno je. Zlý ten kujon a huncút diabolský, ešte aj od teba žiadal by si do »veksla« väčšiu summu napísať, nežli akú tebe on dal. A čím väčšia bude tvoja núdza, a čím viac si v dlhoch zamotaný, tým ľahšie a bezočivejšie spraví on tebe podmienky, keď chceš mať od neho peniaze, alebo aby ťa nežaloval.

Taký úžerník utisnutého človeka vezme tak do ruky, ako klas (šulek) kukuricový: on ho zatiaľ neodhodí preč, zakiaľ poslednie zrníčko kukuričné z neho nevy-moržoval, a až keď oklasok celkom holý, prázdny a ľahký je, potom ho zahodí preč.

Ja síce všetky kunšty neznám, ktoré úžerníci upotrebujú. Sú všeliakí úžerníci; tak n. pr. úžerník so zbožím, úžerník pálenkový, ktorý v časoch drahých chlieb a zemiaky ešte drahšími robí; aj fabrikantský úžerník je, ktorý plat robotníkom tak ztláči dolu, že ľudia, chudáci skoro vyhladujú, a hladom zahynú, a pritom si ešte zdravia a život ukracujú.

Ale to jedno viem, že úžerník tá najošklivejšia kukučka je v jednej osade, a zväčša vždy horší od kmína. Kmín obyčajne z núdzy kradne; úžerník ale sám v núdzy nenie, lež on hodí žinku na krky takému, ktorý v núdzy pomoc hľadá, a vsotí ho do ešte väčšej núdzy. Kmín predsa vie, že je hriechom, a že sa obrátiť a nazpät kradené veci vrátiť musí, keď nechce byť diablov; úžerník ale ani nemyslí na navrátenie, a keď sa mu svedomie prebudí chce, tak diabol mu hneď tú radu dá, aby niečo kostolu poručil, vtedy je všetko v poriadku. — No veru je! Keď by Boh nebol spravodlivý sudca! Nuž ale kamže strčia úžerníka s tými nespravodlivými peniazmi a majetkami, na ktorých toľké slzy a kliatby utlačených vdov a sirotiek a v núdzy orabovaných ľudí je prilepené? — Nuž do ohňa večného! Tu nič neosoží, ani pokánie, ani poručenstvá na sväté cieľe, zakiaľ sa nespravodlivé úžerou vydriapané peniaze a majetky pekne a úplne nepri-navrátia. Ináč nech robí úžerník čo chce, príde preňho diabol, vylomí mu z tela dušu, a zaveleie ju do priepasti ohňa večného, kde jej nikdy viac žiaden nepomôže na vzdor všetkým jeho svätým poručenstvám.

Úžerníku! prečítal si už tie slzy utisnutých ľudí v tvojich vekloch, v obligátoroch a v knihách? A či čakáš až ti ich pri smrti pred súdom živého, svätého, spravodlivého Boha prečítajú ku tvojej zkaze? — Rozmýšľaj!

Ľudia dakedy aj z tých najženostnejších dajú sa zaslepíť peniazmi a zlatom, ale pamätaj máš že smrť sa tebe aj tvojím mnohým pokladom len vysmeje a odpraví ťa kde patríš do priepasti pekelnej.

To tebe radí dľa Evanjeliuma a slova Božieho

Janko Chorlavý,
missionár de Longa-Villa.

CHÝRNIK.

Rímský pápež Lev XIII. dovolil jednomu uhorskému umelcovi, aby namaľoval jeho obraz pre uh. kr. obrazáreň. O tomto svojom rozhodnutí minulé dni upovedomil sv. otec titulárneho biskupa Vilhelma Frakného, keď tento bol u neho na audiencii.

Jan Kubelik. toto meno ozýva sa teraz neprestajne v umeleckých kruhoch hlavného mesta. Jan Kubelik je 19-ročný český mladík, ktorý pred niekoľkými dňami hral na jednom tunajšom koncerte a svojou výtečnou a dokonalou hrou na husľach uchvátil celé hudbu milujúce budapeštianske obecnstvo. Nazvali ho druhým Paganinim, lebo tie najfaššie kusy tohoto majstrovského huslistu tak utešene hrá ako posiaľ nitko iný. Kubelik, dňa 1. januára dával koncert vo veľkej dvorane Reduty a jako z predznakov badať, bola to pravá umelecká udalosť. Kubelik študoval na českom konservatóriume v Prahe a bol učencom profesora Ševčíka.

Smelý šuhaj. Po tieto dni vybral sa do obce Fekete-Ér istý Karol Segedi. Na ceste, ktorá sa tiahne okolo jedného lesa, napadnul ho mohutný vlk. Bestia, zavíjajúce, vrhla sa na Segediho, tento však neztratil duchapritomnosť; pokojne dočkal pokým vlk skočil na neho a potom, lapiac ho za hrtan, dotiaľ ho stískal svojimi svalovitými ramenami, zakiaľ len vlka nezahrdúsil. Potom prehodil si vlka cez pleco a pyšne zanesol ho do svojej dediny, kde pravda obdivovali hrdinský skutok Segediho.

Obet pálenky. V Bánovciach 22. p. m. rano — jako nám píše — našli istého Jána Srangu 58-ročného tesárskeho pomocníka pochádzajúceho z Dvorca blízkej to dedinky zamrnutého. V Bánovciach 6. t. m. vypukol oheň, zhorely dva domy s gazdovskými staviskami jako aj 8. p. m. večer o 6 hod. vypukol požiar a opäť pohltol 2 domy s pobočnými staviskami. Sranga mysliac, že si v Bánovciach zarobí, šiel tam a i dostal robotu. Hneď prvý deň večer šiel do krčmy a poriadne si vypil, mysliac že pôjde do jeho blízkej dedinky na noc. No ale sotva vyšiel z mesta na lichvacom jarmočnom placi padol na zem, a ponač na nohách stáť nemohol, cez noc i zmrazil. Nuž tak hľa opilci nemierne požívajúci besnú pálenku, majte sa na pozore, lebo ne jeden pijan prepíše dedovizeň, otcovizeň nestará sa o nič. Ne jeden pijan pálenku pustiť a piť prepil svoj majetok a po smrti zanechal vdovu s 5 do 6 deťmi v najväčšej psote a biede.

Vianoce drotárov. V Berlíne je spolok mladých mužov, ktorý každoročne usporaduje tam meškajúcim drotárom slávnostný vianočný večer. Tohto roku bola slávnosť dňa 19. decembra. Sišlo sa ich tu 40 chlapov. Generálny sekretár Wittmer uviedol ich do dvorany a tam na bielo prikrytých stoloch dávali im čaj, koláče,

jablká, orechy a pod. Členovia spolku spievali pri tom nemecké vianočné piesne. Kazateľ Günkel držal im o význame svätej noci peknú reč, ktorú jeden člen spolku po slovensky zopakoval. Slávnosť skončila sa spevom a modlitbou.

Samovražda. 22-ročný do obce Čaca prislúchajúci rekrút Jozef Luptovec spáchal v Trenčíne samovraždu. Nešťastník obesil sa v kasárni na oknovej mreže.

Voz na Dunaji. Pri Prešporke je Dunaj dobre zamrznutý a to bolo šťastie pre kočiša Karola Gülla, ktorý z jedného domu snáh vyvážajúce zatiahol až na kraj dunajského brehu tak že voz sklzol sa aj s koňmi a padol dolu na zamrznutý Dunaj. Voz sa nedolámal ale kone utrpely ľahké rany.

Krstné meno nesvobodno maďarisovať. Istý tuhý nový vlastenec z Aradu upravil na ministra vnútra prosbu, aby mu dovolil premeniť krstné meno Izidor na Izsó. Minister odpovedal mu, že to nedovolí, lebo krstné meno nesvobodno meniť. Páni Jankefi et tutti quanti musia teda ešte poshoveť trochu.

Novovlastenecké škandály. Viac členov viedeňského Burgtheatru pod vodcovstvom Jozefa Lewinského prišlo do Pešbudína na dve divadelné predstavenia v orfeumu Somossiho. Počas prvého predstavenia mladý kupecký pomocník Faragó Miklós (Móric Fischer?) «vlasteneckými» výkrikmi prerušil prednášku, i chytili chlapa, náležite nabili a vyhodili von. Druhé predstavenie prerušili iní dvaja «noví vlastenci», Móric a Ernest Steiner. Tento posledný vyskočil na sedadlo, vytrhol červeno-bielo-zelenú zástavu z vrečka, máchal ňou v povetří a začal rečniť. Sotva vyslovil slovo: «Magyarok, magy...» už ich brala polícia a s nimi ešte štyroch, ktorí patrili k «vlasteneckej» kompanii.

Veľke nešťastie udalo sa v jednej škole v Amerike. Školské deti strojily sa na Štedrý večer predstaviť hru pastierskú. Počas hlavnej próby jedno z dietok tak blízko si stalo ku plynovej lampe, že sa šaty na dieťaťi plameňom chytili. Plameň zašľahol aj ostatní na javišti stojace deti, z ktorých dvanásť utrpelo ťažké rany a tieto behom niekoľko bodín aj zomrely. Viaceri kňazovia a mnišky, ktorí prítomní boli na próbe, usilovali sa nešťastné deti ochrániť, pričom sa tiež tak popálili, že so životom zápasia v nemocnici.

Liebknacht o Dreyfusovi vyslovil sa nasledovne: «Dľa mojej mienky Dreyfus je vinný, mám na to dôkazy, bárs sú ony len prostredné. Dľa mojej mienky nemecký vojenský minister, generál Gossler, nebol by býval tak neludský a nebol by strhol nemeckého cisára a vojenskú stranu so sebou do spoluúčasti, keby v nemeckom vojenskom archíve boly bývaly dôkazy nevinnosti Dreyfusovej. Na prosbu Dreyfusovej ženy boli by ihneď vydali aktá, dokazujúce nevinnosť Dreyfusa bezpodmienečne. Neboli by dopustili, aby dva razy jedno za druhým odsúdili Dreyfusa...» A Liebknacht je, ako známo, jeden z popredných vodcov nemeckých socialistov.

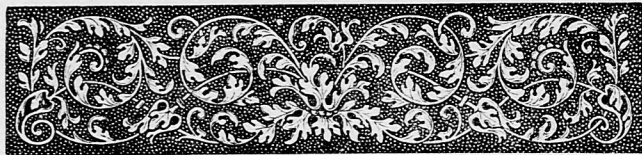
Zjedli ich ludožrúti. Z New-Yorku oznamujú: Kapitán parníka «Marinos», ktorý teraz došiel z Austrálie

Sňahový pán.

do new-yorského prístavu, rozpráva, že v Novej Pome-
ráni ludožrúti chytili jedného nemeckého kupca menom
Mett i s jeho troma spoločníkmi a štyrmi murínskymi
sluhami. Ludožrúti všetkých ôsmich dosekali, upiekli a
zjedli. Mett vykonal tú neobozretnosť, že so svojimi spo-
ločníkmi bez zbrane opovážil sa na ostrov, ktorý chcel
kúpiť aby tam založil hospodárstvo. Dôverovali v pokoja-
milovnosť domorodých a to bola ich záhuba.

Nešťastia na železničiach. Behom sviatkov udalo
sa viac železničných nešťastí a mnohí ľudia boli pokali-
čení. Pri Wildaue (Štýrsko) srazily sa dva nákladné vlaky
a viac železničiarov bolo poraneno. Toho istého dňa
(23. dec.) pri Velkom Cenu višinuľy sa dva vagóny III.
triedy z kofajnic. Šiesti cestovatelia utrpeli úrazy, poštový
vagón bol dodrúzaný. V noci (24. dec.) viedeňský vlak
vrazil do štýrsko-hradeckého vlaku na stanici Bia-Torbád
pri Pešbudíne. Jeden cestovateľ prišiel o život, piati sú
ťažko ranení a mnohí utrpeli menšie-väčšie úrazy. Pri
Karlsdorfe (blízko Štýrkeho Hradca) rýchlik vrazil do
nákladného vlaku. Dvaja železničiari boli ťažko ranení,
mnohí cestovatelia utrpeli ľahšie úrazy. Pri Marburgu
rýchlik vrazil do rušňa; jeden cestovateľ bol poranený.
— I zo zahraničia oznamujú viac železničných nešťastí;
viac ľudí bolo usmrteno a mnohí ranení.

DOPISY.

Dlhépole.

Dôstojný Pán Redaktor!

Prvú adventnú nedeľu slávil náš otec duchovný a
farár v našom chráme farskom pobožnosť 25-ročného
jubileuma, ako farár dlhopoľský, ktorý zaujal úrad svoj
v roku 1874 práve prvú adventnú nedeľu. My by sme
skoro ani neboli zbadali, že tých 25 rokov tak rýchlo
uplynulo, keď by nás náš otec duchovný, alebo jako ho
menujeme. »naš páno« na kazateľnici nebol prekvapil
svojím otcovským pozdravením a požehnaním. Tu nás on
upozornil, že z milosti Božej veru už 25 rokov účinkuje
a pracuje u nás na poli cirkve dlhopoľskej v tomto ma-
lom oddiele veľkého ovčince Ježiša Krista. On práce
svoje duchovné na poli cirkevnom porovnával s našimi
prácami roľníckymi, že veru nie len my obrábame zem,
pripravujeme, klčujeme, od trnia a kameňov čistíme
naše polia, že aj jeho úloha je to isté. Aj jemu cirkev
nalozila v smysle duchovnom tak robiť na poli našich
srdc: trnie hriechov, kameňe pohoršenia odstrániť, by
milosť ducha svätého v dušiach našich k rozkvetu prišla,
že nie len my na pleciah našich vynášame hnoj na naše
kopenice, ale aj on všetek hnoj hriechov srdc a svedo-
mia 25 rokov vynáša hore na kopanicu sv. Kalvarie pod
sv. kríž, — ktorý hnoj hriechov duši pri svätých spove-
diach mu ovečky do batohov naviazaly a priniesly, by

ich zanesol k nohám Vykupiteľovým, ktorého najväčšia
radosť je hriech zotrieť a zničiť. On poráta každoročne
tisíc spovedí, teda tisíc hodných batohov hnoja dušev-
ného, a za 25 rokov asi 25 tisíc takých batohov povy-
nášal aj so svojimi pomocníkmi hore pod svätý kríž,
kde ich mocou danou kňazskou potom zničil. Že my vraj
sejeme do roka len raz alebo dva rázy a keď príde krú-
pobitie, ľad, príval, sucho a zničí naše práce, spáli naše
mozole, že horekujeme, bedákame a rukama zalamu-
jeme. A že On, ktorý do roka asi 70 rázy, každú nedeľu
a sviatok rozsieva drahé, krvou Pána Krista pokropené
semeno slova Božieho, a keď on na konci roka málo,
alebo žiadného úžitku, žiadnej úrody v dušiach neuvidí,
ba naopak: samé spustošenie od hriechu, samé boľačie
a trnie nepravosti a pohoršenia, On by nemal bedákať a
rukama zalamovať, a sa Spasiteľovi vo sv. hostii skry-
tému požaľovať, pred ním sa vyplakať? Hľa! ozaj — a
ukázal nám svoju stólu čo odznak práva a moci nebe-
skej — na tejto stóle vás musím doviesť ku Spasiteľovi
všetkých, a keď len jedna duša mojou vinou zahynie,
mňa poviazaného na nej dovedú pred prísny súd Ježiša
Krista, kde sa mi povie: »dušu za dušu!« — Preto sa
nám odporúčal do našich modlitieb, napomínal nás na
naše povinnosti naproti otcovi duchovnému atď., a na
konci udelil nám všetkým prítomným, ale aj tým čo vo
svete sa túľajú za chlebíkom, svojho otcovského poze-
hnaní, a prečítal nám krátku historiú fari dlhopoľskej.
Na koľko som si bol zapamätal, to opíšem tu:

Dlhépole do roku 1717-ho bola filialka patriaca ku
fare Hričovskej, a v tomže roku stala sa farou s filial-
kami: Rovné, Svederník, Zárječ, Kebló a vrchy, ktoré
teraz patria ku Turzovke. Teda fara Dlhépole stojí už
182 roky ako samostatná.

Prvý farár, ktorý túto ohromne rozsiahlu faru počal
spravovať a viesť bol:

1. Ján Košťjek. Len za tri roky bol jej duchovným
správcom od 1717—1720. 3-ho mája. Jeho nástupcom bol:
2. Matej Grotovský od roku 1720—1726. 3-ho marca,
teda za šesť rokov.
3. Mikuláš Hudeký od 1726—1729. 25-ho novembra,
teda za tri roky. Prešiel na faru bytčanskú kde aj zomrel.
4. Ján Dubnický, rodák Nitran od roku 1729. až do
1766. teda za 37 rokov viedol faru našu. Pod ním sa
vystavil v roku 1735. včulajší náš kostol — predtým bol
drevený — kostol včulajší je teda 164 roky starý. Farníci
ho sami vystavili. Pod ním sa staval aj kostol rovňanský,
ako vo filialke. Zomrel v Dlhompoli; na jeho žiadosť srdce
jeho bolo pochované v kostole pred oltárom, kde kňaz
stojí nad ním keď sv. omšu začína.

V Rovnom zase sú v kostole pochované vnútorné
čiasťky jeho tela tiež pred oltárom, ako vo filialke, —
ostatné telo dľa žiadosti jeho je v Dlhompoli pochovano
ako sa do kostola vstupuje, aby vraj ovečky šliapaly
svojho pastiera a na neho pritom sa rozpamätaly. Pod
ním vystavil v roku 1744. Ján Mrník prvú kaplnku. —
Malý zvon na menšej väzičke kostola on daroval a stál
ho 100 zl. — Pod ním sa zavesili na väzu dva zvony: jeden

väčší preliaty 3 centy a 60 funtový, a jeden menší asi do 300 rokov starý s gotickým nápisom. Posvätené sú zvony nenie. Nástupca jeho bol:

5. Štefan Melko rodák z Oravy, 34 roky viedol faru, pekné fundácie založil — pre starobu sa utiahol na pokoj do Nitri, kde aj zomrel. — Pod ním bol vystavený murovaný dom farský, predtým bol len z dreva.

6. Jozef Ševčík, rodák z Trnavy, bol rovňanský kaplán za 5 rokov. Prešiel ztadiaľ do Bytče a v roku 1798. za farára dlhopolského. Zomrel v roku 1815. 30-ho októbra v Dlhompoli. Pod ním kúpili farníci striebornú monštranciu za 240 zl. vo Viedni.

7. Ján Bujný, rodák z Trenčína od roku 1816. až do 1831. 5-ho septembra, v ktorý deň vo veľkej cholere v Dlhompoli zomrel. 15 rokov bol farárom, 47 rokov starý keď zomrel.

8. Ján Laczko. Od roku 1831—1838, teda za 7 rokov. Prešiel na faru Turzovskú kde aj zomrel.

9. Juraj Lemess. Žilinčan od roku 1838—1866. za 28 rokov. Zostal kanovníkom ni trianským, kde aj zomrel.

10. František Nemček. Ako kaplán bytčiansky dostal faru od kniežata Eszterházy-ho posledný v roku 1866, a bol farárom do 1874. Vtedy prešiel na faru hričovskú — ztadiaľ do mestečka Rajec. Ako dekan bol vymenovaný v roku 1899 do Nitry za kanovníka. Prvý jeho kaplán v roku 1867. František Riesz zostal jezuitom, a jako taký účinkuje dnes v Budapešti. Rodák z Trnavy a najvernejší priateľ veľajújšého nášho farára.

11. Farár náš dlhopolský je veľ: Eudevít Gáspár z prešporskej stolice z Apaj a narodený v roku 1841. Školy chodil v Trnave a v Nitre. Bol kaplánom v Štiavniku za rok, v Pruskom dva roky, v Bytči dva, v Nitre dva. Z tadiaľ dostal faru dlhopolskú v roku 1874. 5-ho novembra, a zaujal faru prvú adventnú nedelu tohože roku. Pod ním sa vystavily tri nové kaplnky, nová sakristia, nové tri oltáre a kazateľnica, štyri strieborné kalichy v cene 500 zl., jeden nový zvon za 1000 zl., nová dlažba kostola asi za 700 zl., 4 nové zvony do 4 kaplniek, veľké tri kríže v poli, nová krížová cesta, a všetky fundácie či kostola, či kaplniek, či farára sa za tých 25 rokov značne zväčšily. *Veriaci ho vo všetkom podporovali, im česť a chvála a vďaka!*

Ako jeho priateľ František Riesz dlhopolský kaplán jezuitom zostal, on pokoja nemal žiadného, vždy túžil sa utiahnúť od sveta do kláštora. . . . Túžba jeho sa ale nespĺnila, ako dlhopolský farár bol už aj prijatý od marienhillského opáta v Natali v Afrike za Trappistu, ponevác ale dlhy mu zapratali cestu, a pešo ísť nemôhol, na cestu nemal ani len po Hamburg, zostal u nás sedieť, a vždy banuje za samotu a pokojom kláštorským. Už mu jeho kamarát odpísal vážne, že vo svojom doterajšom stave musí byť spasený. V utiahnutej samote, medzi vrchami, kde ani cesty neni sedí a študuje, čo by sa malo zase nového stavať alebo reparovať. Keby boli aké peniaze, už isto hneď stavá a buduje. Vo fantázii už vystavil nový kostol, faru aj školu zo špitálom a mniškami! Kedy sa budú ale vysviacať, to žiaden nevie ani on, to sa

až na druhom svete dozvieme, teda to tak chytro nebude, žiadosť jeho snáď iní vyplnia, ak na myzinu nevídu.

S Bohom!

*Jokož Balek,
dlhopolský farník a drotár varšavský.*

Z Trenčianskeho Makova.

Ctení čitatelia!

Ja čítavam nášho «Krešťana» každý hýzdeň, a dozviem sa jako sa tu v našich okolitých dedinách deje. Naši milí kamaráti drotári majú len o našu obec starosť, ale sa ešte žiaden túto obec opísať nepostaral. My živíme sa od malučka v cudzom svete najviac v Prusku. Ale ani naši starí, ani my mladí drotári čo po tom svete chodíme, takých zákonov sme ešte nezkusili, ako sa teraz v našej obci nachádzajú. O tomto sa osmelujem milému Krešťanovi pár riadkov sdeliť. Naša milá obec, Trenčianský Makov pochodí z inších sedem dedín asice 1. z Vysokej, 2. z Kollároviac, 3. z Petroviac, 4. z Pšusnoviac, 5. z Ceceehova, 6. z Rovného, 7. zo Štiavniku. Keď nastávali civilné matriky v roku 1895. 1-ho septembra, vtedy oddelili nás od tých ostatných dedín a utvorili z nás jednu obec pod menom Trencsén-Makó. A dostali sme svojho notára aj rychtára sme si vyvolili. Ale je nám teraz moc lepšie, lebo čo sa nám zdálo vtedy že moc dane platíme teraz platíme už inakšie. Totiž ten kto vtedy platil 10 zl. teraz už neplatí len 15. Teda je nám teraz docela lepšie, žijeme si dobre, jako vlei vo svätej zemi. Aspoň sa máme načo starať, a po cuzom svete ďalej sa potkať, až zakaľ ruky-nohy nesoderieme, a maľ nebudeme aj tak nič. Teraz tak žijeme jako bohatí páni, u ktorých aj pani má svoju kasu a pán zase svoju.

Tak je aj u nás, lebo máme dvoch aj troch kasírov. Rychtár, obecný kasír kasiruje obecnie porcie, a pán organista cirkevnie. Ale my máme ešte aj tretieho kasíra, ten zas od školských detí inkasuje po 1 zl. 30 aj 40 kr. To nám v jeseni vymisľel ktosi novú farchu, lebo pred tým platili deti len po 10 kr. a nevieme ale čo sa s tými peniazmi robí. Ale my drotári musíme si to vyhladávať, čo za tie peniaze kupujú.

Pán rychtár, to je veľmi poriadny človek. Keď spí, nepýta od žiadneho nič, ale keď vstane už beží čím rýchlejšie ku pánu Abrahámovi, aby mu jeho lačný žalúdok občerstvil litrom rakyje. Aj jeho pokladnica býva obyčajne u pána Abraháma, Izáka a Šmula. A keď sa napije, potom nedá žiadnemu pokoj. Zakaľ nebol rychtárom sluboval že bude poriadne slúžiť keby sa dostal za rychtára, ale teraz slúži poriadne Abrahámovi Izákovi a Šmulovi. Zakaľ nebol rychtárom robil aj za krosnami platno, ale teraz už vyhodil krosná na poval, lebo nemá kedy za krosnami sedieť, keď musí navštevovať svojich kamaratov krivonosích. A zahanbiť za veru nedá, lebo miesto jedného litra vypije aj štyri. Ale sa z našich drotárov predsa jeden našiel, že mu u pána krivonosého jeho veličenstvo zvalil, lebo keď mu jednu hodil, hneď mu rychtárska palica spadla pod pec, a on vedľa nej. Tiež nám aj tak pomáhajú naši predstavení

do new-yorského prístavu, rozpráva, že v Novej Pomeránii ludožrúti chytili jedného nemeckého kupca menom Mett i s jeho troma spoločníkmi a štyrmi murínskymi sluhami. Ludožrúti všetkých ôsmich dosekali, upiekli a zjedli. Mett vykonal tú neobozretnosť, že so svojimi spoločníkmi bez zbrane opovážil sa na ostrov, ktorý chcel kúpiť aby tam založil hospodárstvo. Dôverovali v pokojamilovnosť domorodých a to bola ich záhuba.

Nešťastia na železničiach. Behom sviatkov udalo sa viac železničných nešťastí a mnohí ľudia boli pokaličení. Pri Wildaue (Štýrsko) srazily sa dva nákladné vlaky a viac železničiarov bolo poraneno. Toho istého dňa (23. dec.) pri Velkom Cenu višiny sa dva vagóny III. triedy z kofajnic. Šiesti cestovatelia utrpeli úrazy, poštový vagón bol dodrúzganý. V noci (24. dec.) viedeňský vlak vrazil do štýrsko-hradeckého vlaku na stanici Bia-Torbád pri Pešťbudíne. Jeden cestovateľ prišiel o život, piati sú ťažko ranení a mnohí utrpeli menšie-väčšie úrazy. Pri Karlsdorfe (blízko Štýrkebo Hradca) rýchlik vrazil do nákladného vlaku. Dvaja železničiari boli ťažko ranení, mnohí cestovatelia utrpeli ľahšie úrazy. Pri Marburgu rýchlik vrazil do rušňa; jeden cestovateľ bol poranený. — I zo zahraničia oznamujú viac železničných nešťastí; viac ľudí bolo usmrteno a mnohí ranení.

DOPISY.

Dlhépole.

Dôstojný Pán Redaktor!

Prvú adventnú nedeľu slávil náš otec duchovný a farár v našom chráme farskom pobožnosť 25-ročného jubileuma, ako farár dlhopoľský, ktorý zaujal úrad svoj v roku 1874 práve prvú adventnú nedeľu. My by sme skoro ani neboli zbadali, že tých 25 rokov tak rýchlo uplynulo, keď by nás náš otec duchovný, alebo jako ho menujeme. »nás páno« na kazateľnici nebol prekvapil svojím otcovským pozdravením a požehnaním. Tu nás on upozornil, že z milosti Božej veru už 25 rokov účinkuje a pracuje u nás na poli cirkve dlhopoľskej v tomto malom oddiele veľkého ovčince Ježiša Krista. On práce svoje duchovné na poli cirkevnom porovnával s našimi prácami roľníckymi, že veru nie len my obrábame zem, pripravujeme, klčujeme, od trnia a kameňov čistíme naše polia, že aj jeho úloha je to isté. Aj jemu cirkev naložila v smysle duchovnom tak robiť na poli našich srdce: trnie hriechov, kameňe pohoršenia odstrániť, by milosť ducha svätého v dušiach našich k rozkvetu prišla, že nie len my na pleciah našich vynášame hnoj na naše kopanice, ale aj on všetek hnoj hriechov srdce a svedomia 25 rokov vynáša hore na kopanicu sv. Kalvarie pód sv. kríž, — ktorý hnoj hriechov duší pri svätých spovediach mu ovečky do batohov naviazaly a priniesly, by

ich zanesol k nohám Vykupiteľovým, ktorého najväčšia radosť je hriech zotrieť a zničiť. On poráta každoročne tisíc spovedí, teda tisíc hodných batohov hnoja duševného, a za 25 rokov asi 25 tisíc takých batohov povynášal aj so svojimi pomocníkmi hore pod svätý kríž, kde ich mocou danou kňazskou potom zničil. Že my vraj sejeme do roka len raz alebo dva rázy a keď príde krú-pobitie, ľad, prival, sucho a zničí naše práce, spáli naše mozole, že horekujeme, bedákame a rukama zalamujeme. A že On, ktorý do roka asi 70 rázy, každú nedeľu a sviatok rozsieva drahé, krvou Pána Krista pokropené semeno slova Božieho, a keď on na konci roka málo, alebo žiadného úžitku, žiadnej úrody v dušiach neuvidí, ba naopak: samé spustošenie od hriechu, samé bodlačie a trnie nepravosti a pohoršenia, On by nemal bedákať a rukáma zalamovať, a sa Spasiteľovi vo sv. hostii skrytému požaľovať, pred ním sa vyplakať? Hľa! ozaj — a ukázal nám svoju stólu čo odznak práva a moci nebeskej — na tejto stóle vás musím doviesť ku Spasiteľovi všetkých, a keď len jedna duša mojou vinou zahynie, mňa poviazaného na nej dovedú pred prísny súd Ježiša Krista, kde sa mi povie: »dušu za dušu!« — Preto sa nám odporúčal do našich modlitieb, napomínal nás na naše povinnosti naproti otcovi duchovnému atď., a na konci udelil nám všetkým prítomným, ale aj tým čo vo svete sa túlajú za chlebíkom, svojho otcovského požehnanie, a prečítal nám krátku históriu fari dlhopoľskej. Na koľko som si bol zapamätal, to opíšem tu:

Dlhépole do roku 1717-ho bola filialka patriaca ku fare Hričovskej, a v tomže roku stala sa farou s filialkami: Rovné, Svederník, Zárječ, Kebló a vrechy, ktoré teraz patria ku Turzovke. Teda fara Dlhépole stojí už 182 roky ako samostatná.

Prvý farár, ktorý túto ohromne rozsiahlu faru počal spravovať a viesť bol:

1. Ján Košťek. Len za tri roky bol jej duchovným správcem od 1717—1720. 3-ho mája. Jeho nástupcom bol:

2. Matej Groťovský od roku 1720—1726. 3-ho marca, teda za šesť rokov.

3. Mikuláš Hudský od 1726—1729. 25-ho novembra, teda za tri roky. Prešiel na faru bytčanskú kde aj zomrel.

4. Ján Dubnický, rodák Nitran od roku 1729. až do 1766. teda za 37 rokov viedol faru našu. Pod nim sa vystavil v roku 1735. veľulajší náš kostol — predtým bol drevený — kostol veľulajší je teda 164 roky starý. Farníci ho sami vystavili. Pod nim sa staval aj kostol rovňanský, ako vo filialke. Zomrel v Dlhompoli; na jeho žiadosť srdce jeho bolo pochované v kostole pred oltárom, kde kňaz stojí nad ním keď sv. omšu začína.

V Rovnom zase sú v kostole pochované vnútorné čiastky jeho tela tiež pred oltárom, ako vo filialke, — ostatné telo dľa žiadosti jeho je v Dlhompoli pochovano ako sa do kostola vstupuje, aby vraj ovečky šliapaly svojho pastiera a na neho pritom sa rozpamätaly. Pod nim vystavil v roku 1744. Ján Mrník prvú kaplnku. — Malý zvon na menšej väzičke kostola on daroval a stál ho 100 zl. — Pod nim sa zavesili na väžu dva zvony: jeden

že keď nás doma nenie, oni aj naším ženičkám poslúžia.

Za prvoších čias boli sme aj od našich duchovných veru zanedbaní, oni sa veru mnoho nestarali o nás, a predsa od nich závisí najviac, ba všetko. U nás bolo predtým veľmi mnoho korheľov, z ktorých sebe u nás páni krivonosí pekne domy stavali. Muzika bývala v každú nedeľu aj sviatok, a nik sa nepostaral, aby tie čertové hody prestaly. A pritom prepil každý ostatný groš svoj, a ešte šaty zo seba, aj to čo mal do ust niesť. Naše deti behali nahaté, bosé, a pánov krivonosích presúšali sa v hodvábných šatách, a židovské bruchá na vidom oči rástly. Ale sa predsa milý Pán Boh — buďž jemu chvála — o nás postaral, že nám poslal jedného pána kaplána, ktorý zo Zákopčiea k nám prišiel, a teraz na Vysokej sa nachodí. Tento, — nech ho Pán Boh živí začnul u nás v našej obci božie požehnanie rozširovať, a ľud na pravu cestu viesť, ale bol u nás len za dva mesiace. A potom prišiel k nám druhý kaplán menom Štefan Spusta. Títo dvaja duchovní Páni začali náš ľud biedný v korhelstve jako vól v jarme zapriahnutý vyprahať a v pravú cestu viesť. Aj tohoto nám presadili, až konečne sme dostali nového pána kaplána, však toho už sám milý Pán Boh k nám poslal, aby tomu biednemu a temnému ľudu oči otvoril a cestu ukázal. Jeho meno jest Ernst Kozecz. Tento to už teraz vedie ľud po ceste, po ktorej má kráčať, lebo skrze toho sa už aj tí najhorší korheľi dali do svätého rúženca. Tento už trochu pánom krivonosím pokladnice súži, lebo aj všetky muziky prestaly, že už ani len ten mladý Pán s tou sväťou nejde do krčmy, tak jako to predtým v obyčaji bolo. Teda už pánom krivonosím a veľkookým už bruchá v našej obci spádajú, a pokladnice im už lepšie vietor previeva. A tí veľiké sudy s kvitom už tiež z pivnie povyvalovali.

Teraz už aj náš chrám boží je velice pekne ozdobený. Máme v nom 3 utešené oltáre, a aj iné ozdoby, čo si ľudia nadarovali následkom naučenia pána kaplána. Tak musí každý človek vyznať že je naša obec v tisíckrát lepšom poriadku. Lebo sa tým pánom krivonosím a veľkookým už tak nehrnie, ako sa im hrdulo kedysi; teda si už môžu veľké kapsy zavesiť a potom brať pomaly rance na barance a preč uchodiť z našej obce. Lebo sme mali z tých pánov krivonosích aj jedného obecného kasíra, ale ho už zhodili, lebo že spravil jako nemecký vravi: »bömisches cirkel t. j. české kružidlo, čo do jeho vačku krúžlilo. Z toho kružidla spravilo sa mu motovidlo, a teraz sa mu nemôže do vačku vmestiť.

Nech žije teda náš pán kaplán Ernst Kozecz, nech mu dá Pán Boh zdravie, veď taký horlivec za národ ubiedený hoden je toho aby sme ho všetei ctíli a vážili. Poslúchajte len drahí rodáci jeho slová, a uvidíte, že dobrý Pán Boh nás neopustí. Nech žije každý ľudák stačový a kresťanský!

S Bohom.

v Tilsit-u.

O. Kubinecz.

DOMÁCI LEKÁR.

Iné zapálenia — zapálenie hrdla.

Čo sme doteraz povedali o zapálení pľúc, platí asi pri všetkých iných zapáleniach. Pri zapálení brušnej blane a čriev, ďalej pri zapálení ľadvín a mechúra lebo matky ale treba dať dobrý pozor. V týchto pádoch musíme sa len vtedy chytiť prostriedkov horúčosť zaháňajúcich, keď horúčosť skutočne vo veľkom stupni je prítomná. Ináč práve tak zachodíme s nemocným, ako keď má zapálené pľúca. Na patričné boľavé miesto dáme obkladky z frišného syra, a na nohy zase plachtu mokrú ako bolo vyše udano. Vnútornejšie lieky tiež môžu byť tie isté. Lepšie ale urobíme, keď pri zapálení ľadvín dáme uvariť praslicu (equisetum arv.) borovičkové zrnká (juniperi globuli) kvet lipový, málo petrželu, a kvet z mišacieho chvôstika (achillea mill.). Pri zapálení čriev dodáme k týmto liekom aj za náprstok kozlíka (valeriana oft.). Varíť a užívať môžu sa tieto lieky tak, ako pri zapálení pľúc sme hovorili.

Najčastejšie zapáli sa hrdlo. A sice je zapálenie hrdla ajjedovité ako na pr. dyfiteritis (záškrt) a krup. O týchto dvoch posledných chorobách neideme teraz rozprávať, lež len o obyčajnom zapálení hrdla, ktoré ale časom nielen že ťažkou chorobou je, ba môže ono aj osudným, smrteľným sa stať.

Jestli pri iných zapáleniach vyzdvihne sa horúčosť telesná, nuž pri poriadnom zapálení hrdla vyzdvihne sa ona najviac, tak práve ako pri horúčke.

Avšak nič ľahšie nemáte ako vyliečiť zapálenie hrdla domácimi liekmi. Predbežne ale musíme sa obzerať, čo to za nemoc. Teda pri obyčajnom zapálení hrdla pochádza celá choroba vždy z prechladnutia už či skrz nápoj studený lebo povetrie, je jedno. Vnútornejšia čiastka hrdla vystidne, a následkom toho krv ztadiaľ ztratí sa za čas, a citíme v udách potajomnú zimu. Potom ale krv s duplovanou silou začne vydobíjať ztratené miesto svoje, a preto hromadne s veľkou silou valí sa ta, zkadiaľ ju zima odohnala, totiž do hrdla. Tohoto výsledkom je, že nádoby krve hrdlovej nie sú v stave prijat množstvo krve, a usilujú sa tiež krvou rozduvané sfahovať sa, pri čom kolobeh krve docela hateným musí byť. Krv sa teda namnoží, a následkom prekážok rozpáli sa sama, a rozpáli ona aj celé vnútro hrdla. Hrdlo opuchá kam diaľ viac; nemôžeme prehltnúť, a keď aj prehltáme ide nám to s boläsfou ba neskorej vždy citíme boläsf v hrdle, ako by nás škrtil. Horúčosť rozprestie sa potom na celú hlavu, tvár nám ostane rozduťatá a horúca, oči krvavé, ba celé telo ako by horelo. Časom tak sa rozmnoží horúčosť, že následkom tejto aj modzgy trpia, a nastáva takzvané »fantazirovanie.« Ani by človek nemyslel, že taká malá čiastka tela keď ochorie a zapáli sa, môže tak nivočiť človeka! — Nastane veľký smad a jest nechce sa nič. Človek ostáva netrpezlivý, a povypráva hneď a hneď všetličo. Nevie kde má hlavu, lebo táto je ako pomätená, a všeobecný cit je docela neprijemný.

Ako tu pomáhať? Odpoveď: Odstrán horúčosť a

bude po nemoci! Ako ale odstránim horúčosť? Snadno, len si dobre zapamätaj čo ako sa má robiť.

Jeden raz v zime za času mojeho kaplanovania stalo sa, že mi ktosi klopal v noci na okno. Ako taký chorľavý človek ihneď som sa zobudil, a tu mi hovorí s plačlivým hlasom jeden poriadny hospodár Michal Mitošínska F. že mu pastorkyňa omdlieva a je hneď preč a preč. Vybral som sa teda opozrieť chorú a preto že bolo pilno len tak bez Sviatosti Oltárnej. Prijdúc ta, ihneď videl som že je v nesmiernej horúčosti postavená osôbka asi 17-ročná. Na moje dotazy odpovedajúc zbadal som, že tu telo by malo úplne zdravé byť, a keď konečne ničoho som ne našiel, žiadal som hrdlo ukázať. Až vtedy som videl, že tu vlastne nič iného niet, ako zapálenie hrdla, lenže dievčina bola sama o tom nevedomá. Za krátku chvíľu sa jej pomohlo alebo aspoň stav jej sa náležite polepšil. Teplo mer mi ukazoval 40·7 stupňov; nuž kázal som hneď obklady dobre studené na prsia a aj pod chrbát dať, a hrdlo som jej sám obvazoval studenými a na to suchými obkladmi za každých 10 minút. Asi o malú hodinku dievča počalo riadne dýchať, horúčosť bola premožená a zaspalo. Viac ani nebolo s ňou roboty, lebo na druhý deň začala sa potiť, a na tretí bola úplne vyliečená.

Dakedy síce nedá sa tak snadno premôcť zapálenie hrdla, ale preto nesmieme hlavu ztratit, len sa držíme týchto pravidiel:

1. Studené obklady na prsá a chrbát len v takom páde upotrebíme, keď je horúčosť chorého v tak veľkom stupni, že on zdá sa aj fantazirovať.

2. Na hrdlo dáme mu studenú výžmikanú šatu, a na túto ešte suchú za každých 10 minút alebo najviac 15, a to opakujeme jednoducho, zakaiaľ len badáme že studená šata horúcou ostáva. Prestane-li takou zostávať, vtedy za čas urobíme prestávku s týmto prostriedkom; pozdejšie však robíme zase pokusy.

3. Medzitým dáme mu ku vymývaniu hrdla odvar z takých domácich liekov, ktoré zfhajú. Takýchto liekov máme veľa. V minulom roku urobil som pokus so šupkami z jadra (zo zrnkov) nových orechov, ktoré šupky dajú sa zo sviežeho ešte zrnka orechového dobre odstrániť. Výsledok bol výborný, lebo odvar takýto takrečeno za pár chvíľ pozfhájuje hrdlo a povýfhájuje celú hromadu hustého šlajmu z neho. Ale môžeme aj iné lieky upotrebíť. Ja som riadne takúto miešaninu upotrebil: za lžicu jačmeňa, lebo foenum graecumu, za malú hrsť lipového kvetu, toľko repiku, za lžicu vzal som šupiek orechových, dal som bieleho ladku toľký asi kus ako brach, dal do odvaru šťávy z polovice citróna; a všetko varilo sa vo štvrt litra vody za štvrt hodiny. S takýmto vystidnutým odvarom musí si chorý dobre často hrdlo vymývať.

Jesť nesmie chorý len polievku, a piť len vodu, ale tú už nie tak studenú ako pri iných zapáleniach, lež musí voda byť dobre odstáta.

Toto by bolo o obyčajnom zapálení hrdla. Pravda že môže hrdlo aj tak zapáliť sa že spomenuté prostriedky nedostačia. Ale o tom pozdejšie.

Spisy redakcie zaslané.

— **Knižnica zábavného a užitočného čítania**, vydáva Ján Bežo. Sošit 28. Xaviera de Maistrea Mladá Sibirianka, preložil a spracoval Juraj Nerád. Cena 24 hal. K dostaniu u vydavateľa v Senici (nitr. stol.). Je to poučnomravná a veľmi zaujímavá rozprávka o jednej skutočnej udalosti.

— **Vianočná Pastierska hra** s maďarského preložil a prepracoval Baltazár Morávek, kaplán. V Trnave tlačou a nákladom Adolfa Horovitz-a. Cena 24 halierov.

Nielen pre usporiadanie prednášky, ale aj ako samostatné čítanie sa musí vrele odporúčať.

— **Zábavné a poučné knižky**. 1. Tvrdohlavá mláďucha a iné články. Turčianský Sv. Martin. Cena 20 hl. K dostaniu u knihtačiarско-účasťinárského spolku v T. Sv. Martine.

Knižočku túto sme pozorne prečítali a našli sme iba samé znamenité poučné články, ako na pr.: Sadme ovocné stromy! Preč s pálenkou! Čistota — pol zdravia, atď., z ktorých časom aj v Kresfane dačo na ukážku uverejníme. Je knižočka aj obrázkami ozdobená a obnáša 160 strán, teda je na podiv lacná. A niet v nej docela žiadnych politických cieľov; výlučne len poučiť chce ľud v tých otázkach, ktoré vedieť sú mu najsúrnejšou potrebou. Kto si ju pre seba alebo aj pre známych obstará, neobanuje!

— **Katolícké Hlasy**, vydáva Fr. Richard Oswald, číslo VII. Kto je Ježiš Kristus? Spísal Fr. V. Sasinek. Dostať u Richarda Oswalda, správcu fary na Teplej (Lenge o. p. Bélabánya, Hont m.). Cena 10 výtiskov 60 hal.

Všetky nábožné spolky mali by si toto dielo pre každého úda obstaráť.

Odkazy redakcie.

A. W. Puszta Födemes. Srdečné riadky vaše boli nám vítané. Máte pravdu: za našu vec musíme s ochotnosťou pracovať. Nesmie to už dlho potrváť, a presvedčí sa každý že v dnešný čas prinútený je človek čo-to čítať, ináč ostane nevedomý vo všetkom a stane sa korisťou prefikaných. — **Ktosi v Brandenburgu.** Ráčil ste nám poslať peniaze ale nemožno prečítať váš podpis. Preto prosíme ráčte nám zreteľne odpísať čím skôr vašu úplnú adresu. — **J. Str.** Prosíme o pozhovenie. Toľko máme rukopisov, že daktoré musejú pozostať na pozdejšie časy. — **Priateľ z Ciffera.** Len vytrvajte v bohumilej práci. Keď sa aj hneď nepodari, úfame že vytrvanlivosť našich priateľov nám znamenite bude pripomáhať k tomu, aby celé vrstvy ľudu kresfanského slovenského zobudili sa z duševnej driemoty. — **Priateľ v Astrachane.** Váš dopis uverejníme spolu s jedným druhým ktorý sme z Rovného obdržali. Ak bude možno aj redakcia urobí poznámky svoje.

ANTONA BÖSZE-HO

sklad na cis. a král. patentované

päťu-chraniace podkovičky

v Szombathely-i Kőszegi-u. 35.

Ponevác moje podkovičky sú tak lacnej ceny, že pár z nich len na 14—16 halierov výnde, preto teda každému je možno o dobrote týchž sa presvedčiť.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľastí nervov, pichaniu, boleniu zubov atd. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na príhru 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výtah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atd. Vela vďakočinení potvrdujú istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na príhru 1 koruna.

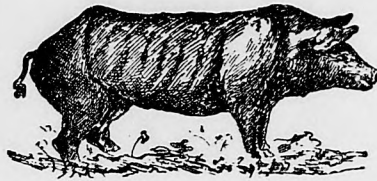
Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčev bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuť po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti dúlu sviň,

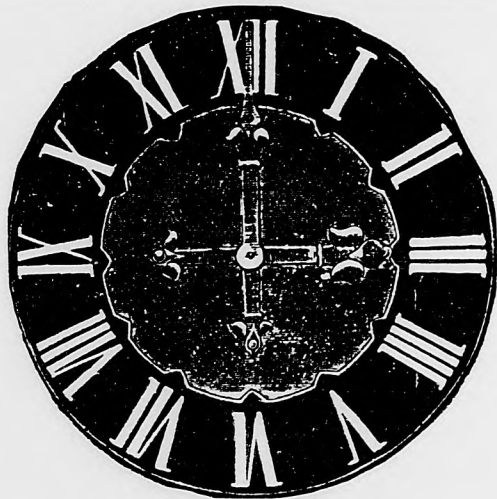
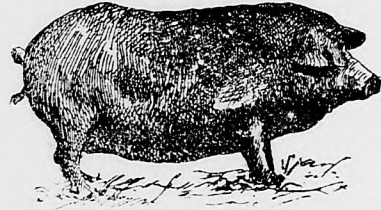
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; — o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balika je 1 koruna jednokilového väčšieho 1 koruna 80 halierov 19 kilove baliky franco poslať

Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý uš premnohým prinavrátíl úplne zdravie, — o čom povodné dokumentá svedčia Pri riadnom užívaní povyháňa akekoľvek neduhy kosti, organismas nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je že e telu mladistvú ohybkosť dodáva. Cena jednej pôvodnej sklenky i s návodom je 1 koruna 40 hal. Jednej väčšej povodnej sklenky 2 koruna 40 hl.

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne sshotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škryňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

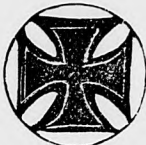
Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujimam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Dvojnásobne elektromagnetický križ a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
vesel'uje, za čo
dobro stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuti po jedle,
boleniu zubov,
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boleniu hlavy,
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dohierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlasť a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V., Kálmán-utca 19 M. sz.

Moje srdco také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ✂ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIARENĚ SV. GERHARDA“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

Katolícke knihkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

**Kto chce spol'ahlivú dobrú kosu mať, nech ju nekúpi
nikde, zakiaľ si nepýta cenník**

JOZEFA SOHRA

(v SOMOGY-SZILLE) o jeho

svetochýrnych KOSACH SV. ANTONA,

ktorý zdarma sa hockomu pošle. — Každý nech prosí na poštovej karte.

Aspoň dakoľko z množstva poďakovacích listov:

Ctený pán Sohr! Pošlite mi 21 kosi, budú-li sa mi tak páčiť ako tie dve, ktoré ste mi už poslali, potom znovu objednáam atď. Szá-pár (Vesztréemm.). S úctou Fr. Pálffy, farár.

Ponižene prosím pána Urodzeného, že som tých päť kosi dostal a som spokojný s nimi. Znovu prosím mi poslať 5 kusov, ale len tej istej jakosti, lebo ja len kosy

sv. Antona prijem. H.-Bugas (Biharská st.). A. Messer.

Urodzený Pane! Z úprimného srdca si Vás ctím a pozdravujem, že Ste i s naším vidiekom obznámili kosu sv. Antona. Nenachádzam slov, ktorými bych Vám dostatečne ďakovať mohol v mene celej Bukoviny, ktorá Vám to praje, aby Vás Boh čím dlhšie zdržal na žive čo dobrodincu roľníctva.

Pán Boh pomáhaj! Mischvatz (Bukovina). Váz ctiteľ Anton Bartis.

Urodzený Pane! Poslaných 41 kosi som dostal, s ktorými hospodári sú nad mieru spokojní, a prosím Urodzeného Pána, mi znovu desať kosi poslať a 2 páry nástrojov na kovanie. — Sv. Jób, 23. mája roku 1898, Josef Vas, roľník.

Kathreiner

je opravdivý len v známych
Kathreiner-balíkoch!

A tak nikdy v otvorených alebo v takých
balíkoch, ktoré na prevedenie rátajú.

✿

Kneippova sladová káva Kathreiner
je ten najchutnejší a jedine zdravý a spolu
lacný dodatok k obyčajnej káve.

—

Kneippova sladová káva Kathreiner
s veľkou radosťou a s náležitou chuťou v sto
a sto tisíc familiach sa denne pije.

—

Kneippova sladová káva Kathreiner
výborne zastupuje obyčajnú kávu, keď ju lekári
zakazujú.

✿